

Umiddelbare konsekvenser af at indføre karakterkrav på erhvervsuddannelser

Af Esben Anton Schultz

LO og DA har for nyligt fremlagt et fælles forslag om, at unge skal have bestået grundskolens afgangsprøver i dansk og matematik, for at kunne blive optaget på en erhvervsuddannelse. I dette notat ses derfor nærmere på, hvor stor en del af denne gruppe, som får erhvervsuddannelse i dag.

Hovedkonklusioner

- Hver femte af de unge, der i 2011 afsluttede en erhvervsuddannelse, havde ikke bestået alle afgangsprøver i dansk og matematik i hverken 9. eller 10. klasse. Hvis LO's og DA's forslag til karakterkrav havde været gældende dengang disse unge søgte ind på en erhvervsuddannelse, ville de således ikke have kunnet blive optaget på en erhvervsuddannelse. Det svarer hypotetisk til, at 2.600 færre unge (op til ca. 24 år) ville have gennemført en erhvervsuddannelse i 2011.
- På nogle typer af erhvervsuddannelser ville de skærpede adgangskrav udgøre en særlig stor udfordring. Eksempelvis var der knap 30 pct. af de unge, der i 2011 gennemførte en sundhedsfaglig erhvervsuddannelse (bl.a. SOSU-assistenten), som ikke opfyldte karakterkravet.
- Knap 45 pct. af de unge, som i 2002 afsluttede 9. klasse uden at bestå afgangsprøverne i dansk og matematik i hverken 9. eller 10. klasse, havde som ca. 24-årige (i 2011) gennemført en erhvervsuddannelse.
- LO's og DA's forslag til karakterkrav på erhvervsuddannelserne vil således medføre, at en betydelig andel af de unge, som i dag gennemfører en erhvervsuddannelse, ikke umiddelbart ville kunne blive optaget på en erhvervsuddannelse. Det bør derfor overvejes grundigt, om sådanne krav er fornuftige, og hvad man i givet fald vil tilbyde den ret store gruppe, der af den ene eller den anden grund ikke består afgangsprøven men alligevel i dag lykkes med at få erhvervsuddannelse.

Kontakt

Forskningschef
Esben Anton Schultz
Tlf. 2681 5779
E-mail ess@kraka.org

Baggrund

LO og DA har fornyligt fremlagt et fælles udspil til en reform af erhvervsuddannelserne. Et centralt element i udspillet er, at indføre skærpede krav for optag på erhvervsuddannelserne. Konkret foreslår LO og DA, at alle unge skal have bestået afgangsprøverne i dansk og matematik i 9. eller 10. klasse, for at kunne blive optaget på en erhvervsuddannelse. Det vil sige, at de mindst skal have opnået karakteren 2 (efter 7-trinsskalaen) i alle grundskolens afgangsprøver i dansk og matematik.

I udspillet foreslås desuden, at unge, der ikke opfylder dette karakterkrav, kan fortsætte i 10. klasse, indtil de består afgangsprøverne, ligesom unge, der har indgået en uddannelsesaftale, kan blive optaget direkte på en erhvervsuddannelse, selvom de ikke opfylder karakterkravet.

Hensigten med forslaget er bl.a. at gøre erhvervsuddannelserne mere attraktive for dygtige unge og medvirke til at frafaldet – særligt på grundforløbene – reduceres.

Denne analyse ser nærmere på, hvordan karakterkravet umiddelbart kan forventes at påvirke optaget på erhvervsuddannelserne. Konkret vurderes, hvor mange unge, som i dag gennemfører en erhvervsuddannelse, uden at have bestået alle grundskolens afgangsprøver i dansk og matematik, og som dermed ikke umiddelbart ville have kunnet blive optaget på en erhvervsuddannelse, hvis karakterkravet indføres. Desuden undersøges, hvor mange af dem, der i 2002 afsluttede 9. klasse uden at opfylde karakterkravet, som i 2011 havde gennemført en erhvervsuddannelse.

Der er selvsagt også andre spørgsmål som bør undersøges, før der kan tages stilling til virkningen af at indføre karakterkrav. Kan karakterkrav fx bidrage til at flere studerende vælger erhvervsuddannelse frem for en gymnasial uddannelse, som de måske ikke får særligt meget ud af? Kan det reducere frafaldet på erhvervsuddannelserne og måske øge kvaliteten? Og hvordan sikres uddannelse til den ret store gruppe, som i dag får uddannelse, men som ikke opfylder karakterkravet?

Hvor mange af dem, der i dag gennemfører en erhvervsuddannelse, opfylder ikke karakterkravet?

For at undersøge, hvor mange unge karakterkravet potentielt rammer, tages udgangspunkt i gruppen af personer, der gennemførte en erhvervsuddannelse i 2011 og som afsluttede 9. klasse fra 2002 og frem.¹

I 2011 var der godt 13.500 unge i denne gruppe, som gennemførte en erhvervsuddannelse, jf. tabel 1. Ca. 80 pct. af dem havde bestået alle afgangsprøver i dansk og matematik i 9. klasse eller 10. klasse og opfylder dermed karakterkravet. De resterende knap 20 pct. havde ikke bestået alle afgangsprøver i dansk og matematik i hverken 9. eller 10. klasse. Det vil sige, at hver femte af de unge, der i 2011 gennemførte en erhvervsuddannelse, ikke ville kunne blive optaget på en erhvervsuddannelse, hvis karakterkravet havde været gældende dengang, de søgte om optagelse.

¹ 2011 er det seneste år, hvor der foreligger registeroplysninger om højst fuldførte uddannelser. Ligeledes foreligger der kun grundskolekarakterer fra 2002 og frem.

Hvis karakterkravet indføres, vil det stille særligt store krav til nogle typer af erhvervsuddannelser. Eksempelvis havde knap 30 pct. af de unge, som gennemførte en sundhedsfaglig erhvervsuddannelse i 2011, ikke bestået alle grundskolens afgangsprøver i dansk og matematik. I den modsatte ende ligger erhvervsuddannelserne inden for handel og kontor, grafisk, og teknik og industri i øvrigt, hvor ca. hver ottende af de unge, der gennemførte i 2011, ikke opfylder karakterkravet.

Tabel 1: Unge, der i 2011 gennemførte en erhvervsuddannelse, uden at have bestået alle grundskolens afgangsprøver i dansk og matematik

	Bestod ikke alle afgangsprøver i dansk og matematik i 9. klasse (1)	Bestod ikke alle afgangsprøver i dansk og matematik i hverken 9. eller 10. klasse (2)
Antal	3.517	2.600
Andel af alle, der afsluttede en erhvervsuddannelse i 2011	26,0	19,2
Fordelt på typer		
Pædagogisk	31,0	22,4
Handel og kontor	18,9	12,7
Bygge og anlæg	26,3	19,5
Jern og metal	28,1	21,8
Grafisk	19,3	13,0
Teknik og industri i øvrigt	15,7	12,7
Service	22,3	16,9
Levnedsmiddel og husholdning	28,8	22,2
Jordbrug og fiskeri	28,5	22,0
Transport m.v.	33,0	23,9
Sundhed	38,6	29,3

Anm.: Tabellen vedrører unge som gennemførte en erhvervsuddannelse i 2011. Endvidere er personkredsen afgrænset til de unge, der afsluttede 9. klasse fra 2002 og frem, idet der kun foreligger karakterdata fra grundskolen siden 2002. Kolonne 1 omfatter de unge, der ikke bestod alle afgangsprøverne i dansk og matematik i 9. klasse. Kolonne 2 omfatter de unge, der ikke bestod afgangsprøverne i dansk og matematik i hverken 9. eller 10. klasse. Karakterne i orden fra grundskolens afgangsprøver i dansk og matematik er ikke medregnet.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata.

Hvor mange af de unge, der ikke består grundskolens afgangsprøver i dansk og matematik, får efterfølgende en erhvervsuddannelse?

Et centralt spørgsmål i relation til at indføre karakterkravet på erhvervsuddannelser er, hvordan de unge, der historisk set ikke har opfyldt karakterkravet, efterfølgende har klaret sig i uddannelsessystemet.

Tabel 2 viser uddannelsesfordelingen i 2011 blandt de unge, der afsluttede 9. klasse i 2002. Da langt de fleste afslutter 9. klasse i det år, de fylder 15 år, viser tabellen dermed de unges uddannelsesstatus ved ca. 24-årsalderen. Der er således naturligt nok en del af disse personer, som var i gang med en uddannelse i 2011.

Det ses, at godt 60 pct. af dem, der bestod alle afgangsprøverne i dansk og matematik, havde gennemført en erhvervskompetencegivende uddannelse (dvs. erhvervsuddannelse

og videregående uddannelse) i 2011, hvoraf 26 pct. havde afsluttet en erhvervsuddannelse (se kolonne 1).

For dem som ikke bestod alle afgangsprøver i dansk og matematik i hverken 9. eller 10. klasse, var det ca. 47 pct. der havde opnået en erhvervskompetencegivende uddannelse ni år efter, de afsluttede 9. klasse. Omvendt havde knap 50 pct. af dem fortsat grundskolen som højest fuldførte uddannelse. Blandt dem, der havde gennemført en erhvervskompetencegivende uddannelse, havde mere end 90 pct. taget en erhvervsuddannelse.

Tabel 2: Uddannelsesfordelingen i 2011 blandt unge, der afsluttede 9. klasse i 2002.

	Bestod alle afgangsprøver i danske og matematik i 9. klasse (1)	Bestod ikke alle afgangsprøver i dansk og matematik i:	
		9. klasse (2)	hverken 9. eller 10. klasse (3)
Antal	40.741	8.497	6.042
Andel af alle, der afsluttede 9. klasse i 2002	82,7	17,3	12,3
Uddannelsesfordeling i 2011			
Folkeskolen	13,3	42,8	47,2
Gymnasial uddannelse	26,0	7,9	5,4
Erhvervsuddannelse	26,1	44,6	44,2
Videregående uddannelse	34,5	4,7	3,1

Anm.: Tabellen vedrører unge som afsluttede 9. klasse i 2002. Kolonne 1 omfatter de unge, der bestod alle afgangsprøver i dansk og matematik i 9. klasse. Kolonne 2 omfatter de unge, der ikke bestod alle afgangsprøver i matematik i 9. klasse. Kolonne 3 omfatter de unge, der ikke bestod alle afgangsprøver i dansk og matematik i hverken 9. eller 10. klasse. Det bør bemærkes, at de unge i kolonne 3 ikke nødvendigvis har gået i 10. klasse. Karakterne i orden fra grundskolens afgangsprøver i dansk og matematik er ikke medregnet.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata.